

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 21 februari 1935 kl. 12 m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder till sockerbetsodlingens uppehållande jämte i ämnet väckta motioner.

Genom en den 1 februari 1935 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 79, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels besluta, att för tiden från och med den 1 mars 1935 till och med den 29 februari 1936 rätt att till riket införa socker (tulltaxenummer 119 och 120) med av Kungl. Maj:t stadgade undantag icke skall tillkomma annan än staten eller den, åt vilken Kungl. Maj:t överlåter sådan rätt;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som må erfordras för upprätthållande av nu angivna ensamrätt;

dels ock godkänna de såsom bilagor A och B till nämnda protokoll fogade förslagen till kontrakt mellan staten och svenska sockerfabriksaktiebolaget samt mellan staten och mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolag.

Omförmälda förslag till kontrakt fogas såsom bilagor A och B till detta betänkande.

Till utskottets behandling hava jämväl hänvisats två i anledning av propositionen väckta likalydande motioner, nr 291 i första kammaren av herr *Elof Andersson* och nr 505 i andra kammaren av herr *Nilsson* i Steeneberg, i vilka motioner hemställts, »att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 79 måtte hemställa, att Kungl. Maj:t vid avtals uppgörande mellan staten och svenska sockerfabriksaktiebolaget söker åstadkomma sådana förändringar i bolagets fördelning av sockerbetsarealen, att, oberoende av egendomarnas storlek, rätt till betodling må tillkomma ett större antal jordbrukare inom sockerbetsdistrikten, som förut ej odlat sockerbeter».

Till förenämnda statsrådsprotokoll har *departementschefen* för egen del anfört följande:

»Det låga priset å den internationella sockermarknaden och sagda marknads osäkra läge synas nödvändiggjöra fortsatta åtgärder från statsmakternas sida för den inhemska sockerbetsodlingens stödjande. De hittills

vidtagna anordningarna i sådant syfte torde hava fyllt sitt ändamål på ett i huvudsak tillfredsställande sätt. Någon anledning att söka nya former för stödåtgärdernas anbringande lärer alltså ej föreligga utan synes ett fortskridande böra ske på den väg, varå man under de senaste åren slagit in. Ett nytt avtal, avseende 1935 års sockerbetsskörd, torde sålunda böra träffas mellan staten och sockerbolagen. Jag har för detta ändamål med bolagen haft överläggningar, vilka resulterat i att preliminära överenskomelser ingåtts. Tillika hava förhandlingar förts med styrelsen för Skånes betodlares centralförening samt ombud för betodlare i Blekinge, Halland, Östergötland, på Gotland och på Öland.

Nu gällande avtal, vilket upphör med utgången av februari 1935, förefaller, såsom förut nämnts, bland annat den olikheten, jämfört med de tidigare sockeravtalen mellan staten och bolagen, att betodlare, som önskar komma i åtnjutande av det garanterade betpriset, 2 kronor 25 öre per deciton, vid tecknandet eller övertagandet av betodlingskontrakt skall avlämna en till statens sockernämnd ställd förbindelse att tillämpa lägst vissa fastställda betarbetarlöner. Denna bestämmelse föranleddes av en önskan att hindra tidigare förekommande fall av underbetalning till betarbetarna jämsides med att betodlarna genom statens ingripande tillförsäkrades viss prisgaranti. Enligt förbindelsen, sådan den 1934 utformades, står det odlaren fritt att välja mellan de i förbindelsen stadgade lönerna och att tillämpa gällande kollektivavtal angående ifrågavarande slag av arbete, detta sistnämnda vare sig han är direkt ansluten till kollektivavtalet eller frivilligt betalar samma löner, som de däri bestämda. Mellan de i förbindelsen angivna lönevillkoren och kollektivavtalets bestämmelser härutinnan består väsentligen den olikheten, att enligt kollektivavtalet skall utöver ett fast ackord per tunnland till betarbetaren betalas visst s. k. kvantitetstillägg för upptagningen vid en betskörd å egen domen, som överstiger 280 deciton per hektar. I fråga om betodlare utanför Skåne, vilka leverera betor till råsockerfabrik i Skåne eller Blekinge, samt betodlare, som avsätta betor till Roma eller Mörbylånga råsockerfabrik, gäller därjämte den olikheten, jämfört med kollektivavtalet, att det fasta ackordet enligt förbindelsen för dessa odlare bestämts till något lägre belopp än enligt avtalet. Anledningen till de för olika betodlare skilda bestämmelserna ligger dels däri, att kollektivavtalet endast gäller i Skåne, dels ock däri att redan tidigare olika löner tillämpats inom olika delar av landet.

På sätt jag förut anfört har förbindelsens innehåll av betarbetarna i ett flertal fall misstolkats sålunda, att de skulle vara berättigade till arbetslöner helt i enlighet med kollektivavtalets bestämmelser. Bortsett härifrån är det tämligen tydligt, att i de orter, där kollektivavtalet gäller, olikheten mellan förbindelsens och avtalets lönestadganden innebär ett irritationsmoment, som kan leda till mindre önskvärda följder. Det har för den skull varit mig angeläget att åstadkomma en utjämning i före-

varande hänseende. En dylik utjämning har synts böra för Skånes vidkommande ske sålunda, att betodlare, som ej äro anslutna till kollektivavtalet eller ändock tillämpa dess bestämmelser, åtaga sig att för lejd arbetskraft vid betornas skötsel och upptagning lägst betala ej blott samma fasta ackord som enligt avtalet utan jämväl det i avtalet för upptagningen stipulerade kvantitetstillägget. Liksom hittills är fallet torde samma bestämmelser som för Skåne böra gälla beträffande betarbetarlönerna i Östergötland och Västergötland.

En höjning på angivet sätt av betarbetarlönerna inom nu berörda distrikt bör naturligtvis föranleda viss lönehöjning även för övriga betarbetare. Detta lärers lämpligen kunna ske på så sätt, att, med bibehållande av nuvarande bestämmelser rörande grundackorden, jämväl sistnämnda betarbetare tillförsäkras kvantitetstillägg, då skörden överstiger viss storlek. Med hänsyn därtill att medelskördarna per hektar regelmässigt torde vara lägre i nu förevarande distrikt än i Skåne, torde tilläggsbestämmelserna för nämnda distrikt böra träda i tillämpning redan vid lägre hektarskörd än den för Skåne i detta hänseende normgivande. Medan sålunda i Skåne kvantitetstillägg skall utgå vid en betskörd å egendomen överstigande 280 deciton per hektar, synes motsvarande tal för här ifrågakvarande distrikt kunna fastställas till 250. Å andra sidan har jag vid sådant förhållande funnit hänsyn böra tagas till framställningar från representanterna för vederbörande betodlare, att även kvantitetstilläggets belopp borde sättas något lägre än för Skåne.

I anslutning till det nu anförda hava uppgjorts förslag till förbindelser angående betarbetarlönerna att på samma sätt som föregående år av betodlarna avlämnas till bolagen för vidarebefordran till sockernämnden. I fråga om betodlarnas skyldighet att bestrida vissa sockernämndens kostnader m. m. har någon ändring i de enligt nuvarande förbindelser gällande reglerna icke ansetts böra ske. Beträffande förbindelsernas närmare utformning torde jag få hänvisa till den vid statsrådsprotokollet fogade bilagan Aa.

Vad angår bestämmelserna om betarbetarlönerna framhöll jag föregående år, att fall givetvis kunde förekomma, som ej uttryckligen reglerades genom förbindelsernas bestämmelser. Jag anförde, att det sålunda säkerligen understundom komme att inträffa, att vissa arbetsmoment av sommarskötseln fördelades å olika arbetare, att upptagningen endast avsåge del av tunnland eller att själva lösgörandet av betorna skedde genom betodlarens direkta försorg etc. I dylika fall borde, erinrade jag, ackordsbeloppet uppenbarligen kunna få enligt skäliga grunder jämkas efter de för handen varande särskilda omständigheterna. Dessa mina uttalanden torde äga tillämpning även i fortsättningen. Möjlighet till jämkning, som nyss nämnts, bör även föreligga för exempelvis det fall, att å någon egendom sockerbetssköörden blivit så misslyckad, att det med hänsyn till det ringa plantantalet skulle vara uppenbart oskäligt, att fulla löner utginge

för upptagningsarbetet. Det nu föreslagna stadgandet om kvantitetstillägg får ej heller utgöra hinder för att, där så förut pläгат ske, en sådan bestämmelse stipuleras, att en förutsättning för dylikt tillägg skall vara, att betorna icke hålla mer än viss angiven smutsprocent.

Vid förhandlingarna med sockerbetsodlarnas representanter hava dessa samtyckt till, att betarbetarlönerna på angivet sätt reglerades. En förutsättning härför har emellertid varit, att det garanterade priset å sockerbetorna, nu 2 kronor 25 öre för deciton, höjdes så, att den av de ökade arbetslönerna föranledda merkostnaden för odlarna kunde beräknas bliva i allmänhet täckt. I sådant hänseende har ett tillägg till sagda betpris av minst 4 öre för deciton ansetts erforderligt. Sockerbolagen hava medgivit att för 1935 års skörd betala detta belopp, därvid de emellertid yrkat, att detsamma icke inlades i grundpriset för betorna utan räknades såsom ett särskilt tillägg vid sidan av det egentliga betpriset. Beträffande betodlingsvillkoren i övrigt har svenska sockerfabriksaktiebolaget med Skånes betodlares centralförening träffat direkt uppgörelse, innebärande i huvudsak samma villkor som de för de sista tre årens odlingar tillämpade.

Tydligt torde vara, att tillämpningen av bestämmelserna om kvantitetstillägg till betarbetarnas fasta ackordslöner vid betupptagningen kan komma att förorsaka sockernämnden, vilken enligt omförmälda förbindelser har att i första hand pröva tvister rörande arbetslönernas riktiga utgörande, ökat arbete. Med hänsyn till arten av dylika tvister synes nämnden böra äga att i förekommande fall för undersökning av förhållandena i den mån så finnes nödigt anlita särskilda sakkunniga personer, vilka kunna å ort och ställe utreda tvistefrågan och sålunda underlätta nämndens avgörande. Det torde ej kunna undvikas, att nämndens kostnader, vilka hittills uppgått till jämförelsevis små belopp, härigenom komma att stiga.

Enligt gällande kontrakt är svenska sockerfabriksaktiebolaget icke skyldigt att mottaga teckning av högre sockerbetsareal än 40,000 hektar. Emellertid har — — — bolagets betareal för 1934 uppgått till över 45,000 hektar. Beträffande 1935 års odling har bolaget medgivit, att den minimiareal, bolaget kontraktsevenligt skall vara pliktigt mottaga, bestämmes till 42,000 hektar. Från bolaget inhämtade uppgifter tyda dock på, att arealen icke kommer att av bolaget begränsas till sistsagda siffra, utan att bolaget för 1935 kommer att mottaga teckning av ungefär samma totalareal som nästföregående år, vilken areal understeg 1933 års med cirka 1,000 hektar. Mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolags betareal, vilken 1934 utgjorde över 5,500 hektar, torde däremot med hänsyn till de senaste årens stora skördar av sockerbetor i landet enligt mellan bolagen träffad överenskommelse komma att i år minskas något eller till 5,000 hektar.

Vid förhandlingar mellan svenska sockerfabriksaktiebolaget och Skånes betodlares centralförening har bolaget förklarat sig vilja vid fördel-

ningen av årets totala betareal beakta dels att egendomar, vilkas betodling endast på grund av särskilda omständigheter under någon följd av år varit inställd, åter må kunna erhålla en i förhållandet till arealen lämplig sådan odling dels ock att om för möjliggörande härav reduktion måste ske av tecknad areal för egendomar med kontinuerlig odling, reduktionen i första hand drabbar odlare, vilkas betodling är oproportionerligt stor i förhållande till deras totalareal, dock att mera obetydliga odlingar icke härav skola beröras.

Med anledning av från småbrukarhåll gjorda framställningar har svenska sockerfabriksaktiebolaget vidare förklarat sig villigt att öka möjligheterna för inom sockerbetsdistrikten bosatta mindre jordbrukare, vilka av en eller annan anledning icke tidigare odlat sockerbetor, att erhålla rätt till dylik odling genom att, utöver nyssnämnda i kontraktet stipulerade areal av 42,000 hektar, mottaga teckning av viss betareal. Bolagets förklaring är av följande innehåll.

Bolaget förbinder sig att oberoende av sin övriga areal mottaga teckning till odling av sockerbetor för en areal av intill 500 hektar, vilken skall fördelas på mindre jordbrukare inom bolagets egentliga fabriksdistrikt. Vid fördelningen skall i främsta rummet tillgodoses odlare, vars totala areal odlad jord icke överstiger 10 hektar med företräde för odlare med mindre areal, vilken för sin utkomst är väsentligen beroende av sitt jordbruk. Betarealen skall stå i lämpligt förhållande till odlarens totalareal med hänsyn till föreliggande omständigheter.

⁴ Beträffande sockerprisen ifrågasättes ej någon ändring i nu gällande bestämmelser.

Förslag till nya kontrakt mellan staten och bolagen upprättade i enlighet med de grunder, jag i det föregående angivit, torde få såsom *bilagor* fogas till statsrådsprotokollet. Bolagen hava förbundit sig att, därest förslagen oförändrade godkännas av statsmakterna, sluta avtal med staten i enlighet med samma förslag.

Liksom föregående år förutsätter jag, att de uttalanden, vilka vid behandlingen av förevarande spörsmål 1933 gjordes rörande sockerimportörers inköpsrätt hos sockerbolagen samt rörande utjämning av detaljhandelsmarginalen skola hava avseende jämväl å den nya avtalstiden.

För kontraktens giltighet fordras riksdagens samtycke. Vidare förutsättes, att riksdagen beslutar, att för tiden från och med den 1 mars 1935 till och med den 29 februari 1936 rätt att till riket införa socker icke skall tillkomma annan än staten eller den, åt vilken Kungl. Maj:t överlåter sådan rätt. Meddelande av erforderliga närmare föreskrifter torde ankomma på Kungl. Maj:t. Därvid torde givetvis iakttagas, att importen lämnas fri beträffande de i 1 § andra och tredje styckena av kontrakten avsedda fall samt beträffande i sagda paragrafs fjärde stycke avsedda fall regleras på där angivet sätt.»

I de i ämnet väckta *motionerna* erinras till en början om svenska sockerfabriksaktiebolagets, av departementschefen omförmälda medgivan-

den om rätt till teckning av betodlingskontrakt såväl för förutvarande betodlare, vilkas betodling endast på grund av särskilda omständigheter varit inställd under någon följd av år, som ock för mindre jordbrukare, vilka förut icke odlat sockerbetor. I anslutning härtill anföra motionärerna till stöd för sitt yrkande i huvudsak följande.

Sistnämnda medgivande vore såsom avseende odlare med en total areal odlad jord icke överstigande 10 hektar alltför snävt och komme att vålla orättvisa mot jordbrukare, vars areal överstege angivna maximum och som kunde anses vara i samma grad beroende av sitt jordbruk för sin utkomst. Även om man ansåge att de, som från början eller en längre tid varit med om betodling, böra ha en viss förmånsrätt till densamma, så kunde det ändock knappast vara riktigt att en näring, som så väsentligt vore beroende av statens stöd som sockerbetsodlingen, förbehölles åt vissa odlare med rätt att utnyttja opropor-tionellt stor areal av sin jord för densamma. I dessa tider då många jordbrukare ej sällan hade egen arbetskraft som ej kunde tillgodogöras i full utsträckning å hemmanet och ej heller utnyttjas utom hemmet, syntes det vara så mycket angelägnare att under sommar-månaderna bereda densamma den användning, som genom betskötsel å gården kunde åstadkommas. Den reduktion, som med anledning av bo-lagets ovan först omförmälda medgivande kunde befinnas vid teckning av betodlingskontrakt böra vidtagas i fråga om odlare, vilkas betodling vore opropor-tionerligt stor i förhållande till deras totalareal, borde där-för utsträckas i syfte att ett större antal jordbrukare, som förut ej odlat betor å sina jordar, måtte få tillfälle till teckning av viss proportionell areal för betodling.

Utskottet.

I likhet med departementschefen har utskottet funnit, att det låga pri-set å den internationella sockermarknaden och denna marknads osäkra läge nödvändiggjöra fortsatta åtgärder från statsmakternas sida för den inhemska sockerbetsodlingens stödjande ävensom att anledning ej föreligger att söka nya former för stödåtgärdernas anbringande. Med ut-gångspunkt härifrån hava, på sätt departementschefen anfört, prelimi-nära överenskommelser ingåtts med sockerbolagen, avseende tiden 1 mars 1935—29 februari 1936. Den omständigheten att dessa överenskom-melser äro resultatet av ingående förhandlingar mellan olika parter har för utskottet inneburit ett skäl att ej nu ingå i närmare omprövning av motionärernas förslag. Härtill kommer att svenska sockerfabriksaktie-bolagets åtagande i fråga om teckning till odling av sockerbetor för en areal — utöver i kontraktet stipulerade 42,000 hektar — av intill 500 hektar inom bolagets egentliga fabriksdistrikt har avseende icke uteslu-tande utan blott i främsta rummet å jordbrukare, vars totala areal od-lad jord icke överstiger 10 hektar. I händelse förhandlingar om fort-satt stöd åt sockerbetsodlingen komma att jämväl nästa år inledas, kunna för övrigt av motionärernas förslag intresserade hänvända sig till Kungl. Maj:t eller vederbörande enskilda parter för att få förslaget upptaget till närmare övervägande ur olika synpunkter.

Med hänsyn till vad sålunda anförts och då varken Kungl. Maj:ts förslag eller departementschefens anförande i ämnet givit utskottet anledning till erinran, får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 79 samt med avslag å de likalydande motionerna I: 291 av herr Elof Andersson och II: 505 av herr Nilsson i Steneberg,

1) besluta, att för tiden från och med den 1 mars 1935 till och med den 29 februari 1936 rätt att till riket införa socker (tulltaxenummer 119 och 120) med av Kungl. Maj:t stadgade undantag icke skall tillkomma annan än staten eller den, åt vilken Kungl. Maj:t överläter sådan rätt;

2) bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som må erfordras för upprätthållande av nu angivna ensamrätt; samt

3) godkänna de såsom bilagor A och B till statsrådsprotokollet i ärendet fogade förslagen till kontrakt mellan staten och svenska sockerfabriksaktiebolaget samt mellan staten och mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolag.

Stockholm den 21 februari 1935.

På bevillningsutskottets vägnar:

JOH. NILSSON.

Närvarande: herrar Nilsson i Kristianstad, Bårg i Katrineholm, Björnsson, Jönsson, Larson i Lerdala, Åström, Wahlmark, friherre Lagerfelt, Månsson, Lövgren i Boden, Björklund, Olsson i Gävle, Olsson i Ramsta, Anderson i Norrköping, Löfvander, Arvedson, Werner i Hultsfred, Johansson i Krogstorp, Heiding och Hagberg i Malmö.

Reservation

av herrar *Larson* i Lerdala och *Olsson* i Ramsta mot viss del av motiveringen.

Bilaga A.

Förslag
till
Kontrakt
mellan svenska staten och svenska sockerfabriksaktiebolaget.

Mellan svenska staten å ena sidan samt å andra sidan svenska sockerfabriksaktiebolaget, i det följande benämnt bolaget, är följande överenskommelse träffad.

1 §.

Staten tillförsäkrar bolaget för nedan i 8 § omförmälda tid att annan än bolaget och mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolag ej skall äga laglig rätt att till riket införa socker (tulltaxenummer 119 och 120).

Vad ovan sägs skall icke utgöra hinder för annan att företaga transitering, returfortullning eller uppläggning å tullager eller provianteringsfrilager av nyss omförmälda vara; dock får å provianteringsfrilager upplagd sådan vara endast efter av Kungl. Maj:t för varje särskilt fall meddelat tillstånd disponeras annorledes än till fartygs proviantering i föreskriven ordning.

Vad i första stycket sägs gäller ej heller i avseende å vara, som införes i egentlig gränstrafik eller under sådana förhållanden, att tullfrihet för varan åtnjutes enligt annan bestämmelse i 5 § tulltaxeförordningen än den under s) upptagna eller enligt 6 eller 8 § samma förordning.

I avseende å införsel av socker, om vars inköp i fast räkning avtal träffats före den 2 februari 1932 och varom anmälan senast den 15 mars 1932 blivit gjord hos statens sockernämnd, skola bestämmelserna i 7 § andra stycket av kontraktet den 22 februari 1932 mellan staten och bolaget äga tillämpning.

2 §.

Bolaget förbinder sig att inbjuda till teckning av kontrakt angående sockerbetsodling under år 1935 i enlighet med mellan bolaget och Skånes betodlares centralförening överenskomna grunder samt under iakttagande tillika, att grundpriset för 100 kilogram sockerbetor med 16 procent sockerhalt icke må, med undantag som följer av bestämmelserna i 3 § andra stycket, understiga 2 kronor 25 öre. Utöver det betpris, som bolaget med tillämpning härav skall erlagga, betalar bolaget ett särskilt tillägg av 4 öre per 100 kilogram sockerbetor. Denna bolagets förbindelse medför icke förpliktelse för bolaget att mottaga teckning av högre sockerbetsareal än sammanlagt 42,000 hektar.

3 §.

Bolaget åtager sig att bestrida 41.5 procent av kostnaderna för den i 6 § omförmälda nämnden.

Vidare förbinder sig bolaget att ej låta någon betodlare ingå eller övertaga betodlingskontrakt för 1935, innehållande bestämmelse om det i 2 § angivna minimipriset av 2 kronor 25 öre eller det i nämnda para-

graf omförmälda tillägget av 4 öre, med mindre betodlaren avlämnar en vederbörligen underskriven förbindelse, enligt bilagda formulär,¹ angående betarbetarlönerna 1935 och bestridande av vissa kostnader. Samtliga sådana underskrivna förbindelser skola av bolaget, på anfordran, överlämnas till den i 6 § omförmälda nämnden.

Vad betodlare enligt § 2 i förberörda förbindelse är skyldig betala skall bolaget innehålla å den odlaren tillkommande betlikviden. Sålunda innehållna belopp har bolaget att, på anfordran, redovisa till nämnden.

4 §.

Vid försäljning av socker är bolaget skyldigt att följa samma grundsatser, som hittills i detta hänseende av bolaget tillämpats för försäljning till leveransdagens pris. Bolaget skall bedriva sin verksamhet på ett lojalt sätt och så att icke annans intresse obehörigen skadas.

5 §.

Svenska sockerfabriksaktiebolagets priskurantpris å krossmelis (K 5) skall vara normerande för priskurantpriserna å övriga av bolaget saluförda sockersorter på så sätt, att en ökning eller minskning av priset å K 5 åtföljes av samma ökning eller minskning av priserna å övriga sockersorter. Priset å K 5 bestämmes enligt samma grunder som hittills efter läget å världsmarknaden, varvid dock gäller, att lägre pris än 30 öre per kilogram ej behöver av bolaget för sagda sockersort tillämpas.

6 §.

Bolagets verksamhet, i vad den beröres av detta kontrakt, skall vara underkastad fortlöpande kontroll av en utav Kungl. Maj:t tillsatt nämnd av tre opartiska och sakkunniga personer (statens sockernämnd).

Av bolaget fattat beslut angående priserna å socker skall ofördröjligen meddelas nämnden. Då denna finner av bolaget tillämpade priser icke stå i överensstämmelse med vad i 5 § sägs, har den att meddela bolaget detta samt, om rättelse ej ernås, själv efter det bolaget beretts tillfälle yttra sig besluta angående priserna å socker. Dylikt av nämnden fattat beslut skall omedelbart lända till efterrättelse. Det åligger bolaget att, vid anfordran, till nämnden lämna de uppgifter, som denna anser erforderliga för kontrollens utövande.

Rörande nämndens verksamhet i övrigt äger Kungl. Maj:t meddela närmare föreskrifter.

7 §.

Bolagets åtagande enligt detta kontrakt gäller under förutsättning, att inga ändringar under avtalstiden vidtagas beträffande gällande tullsatser å raffinerat eller oraffinerat socker eller å melass ävensom att ej under nämnda tid införes accis å socker.

8 §.

Detta kontrakt gäller från och med den 1 mars 1935 till och med den 29 februari 1936.

¹ Se bilaga Aa.

Förbindelse

till

statens sockernämnd

angående betarbetarlönerna 1935 och bestridande av vissa på
statens sockernämnd ankommande kostnader.

§ 1.

Undertecknad, här nedan kallad betodlaren, förbinder sig gent emot statens sockernämnd att vid användning under 1935 av lejd arbetskraft för sockerbetors skötsel eller upptagning — där ej gällande kollektivavtal om dylikt arbete är tillämpligt eller betarbetaren eljest av betodlaren erhåller ersättning enligt de i kollektivavtalet stadgade bestämmelser — iakttaga följande:

(Se noten
här nedan).¹

1. För *sommarskötseln* skall, därest denna omfattar fyra arbetsmoment (gallring och tre hackningar), betalas ett ackord av minst 51 kronor per

¹ I följande fall må § 1 mom. 1 i stället hava nedan angivna lydelse, nämligen beträffande

betodlare *utanför Skåne*, som tecknar betodlingskontrakt med *råsockerfabrik i Skåne eller Blekinge*:

»För *sommarskötseln* skall, därest denna omfattar fyra arbetsmoment (gallring och tre hackningar), betalas ett ackord av minst 48 kronor per tunnland. — För *upptagningen* skall ackordet vara minst 59 kronor för tunnland. Härutöver skall för upptagningen betalas ett kvantitetstillägg av 4 öre per 400 sträckfamnar för varje 1,000-tal kilogram per hektar (cirka 500 kilogram per tunnland), varmed skörden å egendomen överstiger 250 deciton betor per hektar. — *Helackordet* skall alltså vara minst 107 kronor per tunnland jämte kvantitetstillägg i förekommande fall. — Omfattar *sommarskötseln* blott tre arbetsmoment (d. v. s. *bortfaller den tredje hackningen*), minskas ackordet för *sommarskötseln* liksom *helackordet* med 7 kronor per tunnland.»

betodlare, som tecknar betodlingskontrakt med *Roma råsockerfabrik* eller med *Mörbylånga råsockerfabrik*:

»För *sommarskötseln* skall, därest denna omfattar fyra arbetsmoment (gallring och tre hackningar), betalas ett ackord av minst 49 kronor per tunnland. — För *upptagningen* skall ackordet vara minst 56 kronor per tunnland. Härutöver skall för upptagningen betalas ett kvantitetstillägg av 4 öre per 400 sträckfamnar för varje 1,000-tal kilogram per hektar (cirka 500 kilogram per tunnland), varmed skörden å egendomen överstiger 250 deciton betor per hektar. — *Helackordet* skall alltså vara minst 105 kronor per tunnland jämte kvantitetstillägg i förekommande fall. — Omfattar *sommarskötseln* blott tre arbetsmoment (d. v. s. *bortfaller den tredje hackningen*), minskas ackordet för *sommarskötseln* liksom *helackordet* med 8 kronor per tunnland.»

tunnland. — För *upptagningen* skall ackordet vara minst 64 kronor per tunnland. Härutöver skall för upptagningen betalas ett kvantitetstillägg av 6 öre per 400 sträckfamnar för varje 1,000-tal kilogram per hektar (cirka 500 kilogram per tunnland), varmed skörden å egendomen överstiger 280 deciton betor per hektar. — *Helackordet* skall alltså vara minst 115 kronor per tunnland jämte kvantitetstillägg i förekommande fall. — Omfattar sommarskötseln blott tre arbetsmoment (d. v. s. *bortfaller den tredje hackningen*), minskas ackordet för sommarskötseln liksom helackordet med 8 kronor per tunnland.

2. Erhåller betarbetaren icke ersättning enligt bestämmelserna i mom. 1, är betodlaren pliktig att, där han ej inom viss av statens sockernämnd förelagd tid styrker sig hava till betarbetaren betalat vad som felas, efter anmodan av nämnden, utgiva ett belopp, motsvarande den felande ersättningen jämte 5 procent årlig ränta därefter, att av nämnden disponeras enligt av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter.

§ 2.

Tillika förbinder sig betodlaren att till täckande av kostnader, som statens sockernämnd har att bestrida, till nämnden erlägga en avgift av intill 2 kronor 50 öre för varje uppmätt hektar av odlarens sockerbetsodling 1935. Avgiften, vilkens närmare belopp fastställs av Kungl. Maj:t, må på nämndens begäran innehållas å betodlaren tillkommande betlikvid. För del av hektar reduceras avgiften i proportion till arealen.

§ 3.

Tvister om tolkningen och tillämpningen av denna förbindelse — däri inbegripet avgörande, huruvida och i vad mån ersättningsskyldighet enligt § 1 mom. 2 föreligger — skola avgöras enligt gällande lag om skiljemän, med iakttagande att skiljemännen skola vara tre, varav en utses av styrelsen för Skånes betodlares centralförening och en av styrelsen för svenska lantarbetareförbundet samt den tredje (ordföranden) av Kungl. Maj:t.

Bilaga B.**Förslag**

till

Kontrakt**mellan svenska staten och mellersta Sveriges sockerfabriks-
aktiebolag.**

Mellan svenska staten å ena sidan samt å andra sidan mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolag, i det följande benämnt bolaget, är följande överenskommelse träffad.

1 §.

Staten tillförsäkrar bolaget för nedan i 8 § omförmälda tid, att annan än bolaget och svenska sockerfabriksaktiebolaget ej skall äga laglig rätt att till riket införa socker (tulltaxenummer 119 och 120).

Vad ovan sägs skall icke utgöra hinder för annan att företaga transitering, returfortullning eller uppläggning å tullager eller provianteringsfrilager av nyss omförmäld vara; dock får å provianteringsfrilager upplagd sådan vara endast efter av Kungl. Maj:t för varje särskilt fall meddelat tillstånd disponeras annorledes än till fartygs proviantering i föreskriven ordning.

Vad i första stycket sägs gäller ej heller i avseende å vara, som införes i egentlig gränstrafik eller under sådana förhållanden, att tullfrihet för varan åtnjutes enligt annan bestämmelse i 5 § tulltaxeförordningen än den under s) upptagna eller enligt 6 eller 8 § samma förordning.

I avseende å införsel av socker, om vars inköp i fast räkning avtal träffats före den 2 februari 1932 och varom anmälan senast den 15 mars 1932 blivit gjord hos statens sockernämnd, skola bestämmelserna i 7 § andra stycket av kontraktet den 22 februari 1932 mellan staten och bolaget äga tillämpning.

2 §.

Bolaget förbinder sig att i kontrakt angående sockerbetsodling under år 1935 i avseende å beräkningen av betpriset intaga bland annat följande bestämmelser.

Till grund för beräkningen av betpriset lägges medelpriset å 1 kilogram krossmelis (K 5) enligt svenska sockerfabriksaktiebolagets priskurant vid försäljning till engrossister under tiden från och med den 1 mars 1935 till och med den 29 februari 1936, sedan därifrån dragits den i noteringen ingående grossistrabatten 4 procent. Det sålunda framräknade effektiva krossmelispriset utgör grundtalet för betprisberäkningen. För 100 kilogram sockerbetor med 16 procent sockerhalt utgör priset 7 gånger ovan nämnda grundtal (= grundpriset); dock att sagda grundpris icke må, med undantag som följer av bestämmelserna i 3 § andra stycket, understiga 2 kronor 25 öre.

För varje $\frac{1}{10}$ procent ökning eller minskning i medelsockerhalten röner betpriset ett tillägg eller avdrag av $\frac{1}{100}$ av grundpriset.

Utöver det betpris, som bolaget med tillämpning härav skall erlagga, betalar bolaget ett särskilt tillägg av 4 öre per 100 kilogram sockerbetor.

Dessutom åtager sig bolaget även beträffande 1935 års sockerbetsodling att lämna särskilt fraktbidrag till betodlarna enligt samma grunder som för 1931.

3 §.

Bolaget åtager sig att bestrida 8.5 procent av kostnaderna för den i 6 § omnämnda nämnden.

Vidare förbinder sig bolaget att ej låta någon betodlare ingå eller övertaga betodlingskontrakt för 1935, innehållande bestämmelse om det i 2 § angivna minimipriset av 2 kronor 25 öre eller det i nämnda paragraf omnämnda tillägget av 4 öre, med mindre betodlaren avlämnar en vederbörligen underskriven förbindelse, enligt bilagda formulär,¹ angående betarbetarlönerna 1935 och bestridande av vissa kostnader. Samtliga sådana underskrivna förbindelser skola av bolaget, på anfordran, överlämnas till den i 6 § omnämnda nämnden.

Vad betodlare enligt § 2 i förberörda förbindelse är skyldig betala skall bolaget innehålla å den odlaren tillkommande betlikviden. Sålunda innehållna belopp har bolaget att, på anfordran, redovisa till nämnden.

4 §.

Vid försäljning av socker är bolaget skyldigt att följa samma grundsatser, som hittills i detta hänseende av bolaget tillämpats för försäljning till leveransdagens pris. Bolaget skall bedriva sin verksamhet på ett lojalt sätt och så att icke annans intresse obehörigen skadas.

5 §.

Mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolags priskurantpris å krossmelis (KM) skall vara normerande för priskurantpriserna å övriga av bolaget saluförda sockersorter på så sätt, att en ökning eller minskning av priset å KM åtföljes av samma ökning eller minskning av priserna å övriga sockersorter. Priset å KM bestämmes enligt samma grunder som hittills efter läget å världsmarknaden, varvid dock gäller, att lägre pris än 30 öre per kilogram ej behöver av bolaget för sagda sockersort tillämpas.

6 §.

Bolagets verksamhet, i vad den beröres av detta kontrakt, skall vara underkastad fortlöpande kontroll av en utav Kungl. Maj:t tillsatt nämnd av tre opartiska och sakkunniga personer (statens sockernämnd).

Av bolaget fattat beslut angående priserna å socker skall ofördröjligen meddelas nämnden. Då denna finner av bolaget tillämpade priser icke stå i överensstämmelse med vad i 5 § sägs, har den att meddela bolaget detta samt, om rättelse ej ernås, själv efter det bolaget beretts tillfälle yttra sig besluta angående priserna å socker. Dylikt av nämnden fattat beslut skall omedelbart lända till efterrättelse. Det åligger bolaget att, vid anfordran, till nämnden lämna de uppgifter, som denna anser erforderliga för kontrollens utövande.

Rörande nämndens verksamhet i övrigt äger Kungl. Maj:t meddela närmare föreskrifter.

7 §.

Bolagets åtagande enligt detta kontrakt gäller under förutsättning, att inga ändringar under avtalstiden vidtagas beträffande gällande tullsatser å raffinerat eller oraffinerat socker eller å melass ävensom att ej under nämnda tid införes accis å socker.

8 §.

Detta kontrakt gäller från och med den 1 mars 1935 till och med den 29 februari 1936.

¹ Se bilaga Aa.